

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Lublinie

Lublin, dnia 18 kwietnia 2011 r.

Pan
Prof. dr hab. Wiesław Oleszek
Dyrektor Instytutu Uprawy,
Nawożenia i Gleboznawstwa
Państwowego Instytutu Badawczego
w Puławach

LLU-4101-03-01/2011

P/11/159

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Lublinie skontrolowała w Instytucie Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowym Instytucie Badawczym w Puławach (zwanym „Instytutem” lub „IUNG”) gospodarowanie majątkiem w latach 2009-2010.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 16 marca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność, mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności:

- prawidłowe wykorzystywanie majątku do prowadzenia działalności statutowej,
- przestrzeganie procedur rozporządzania majątkiem trwałym,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki finansowej,
- przestrzeganie procedur przetargowych przy dokonywaniu zakupów aparatury naukowo – badawczej,

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

- prawidłowe wykonanie rocznych planów finansowych i rzetelne sporządzenie sprawozdań w tym zakresie.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- niezakończonym księgowaniu obiektów budowlanych dla 17 budynków oraz nieprzebiegnięciu takich księgowanych dla 17 innych budynków,
- niewykonywaniu okresowych (rocznych) kontroli stanu technicznego budynków oraz instalacji narażonych na szkodliwe wpływy czynników atmosferycznych.

1. Instytut prawidłowo wykorzystywał majątek do realizacji podstawowych zadań statutowych, tj. prowadzenia badań naukowych oraz prac rozwojowych w zakresie uprawy i nawożenia roślin. W badanym okresie Instytut nie prowadził działalności niezwiązanej z działalnością podstawową, a w ramach przewidzianej w statucie działalności gospodarczej prowadził w Rolniczych Zakładach Doświadczalnych (RZD) produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą), która miała charakter pomocniczy wobec działalności podstawowej – badawczo-rozwojowej. Uzyskane z tej produkcji przychody (bez dopłat obszarowych i do paliwa rolniczego) wyniosły w 2009 r. 11.558,7 tys. zł (22,7% przychodów ogółem), a w 2010 r. – 13.765,7 tys. zł (25,7%). Instytut uzyskiwał też przychody z tytułu wynajmowania pomieszczeń i wdzierżawiania gruntów rolnych oraz ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych. Przychody te wykazywały w badanych latach tendencję wzrostową i wynosiły łącznie: w 2009 r.- 1.807 tys. zł (3,5 % przychodów ogółem), a w 2010 r. – 2.663 tys. zł (5%). Udostępnienie części majątku innym podmiotom nie ograniczało podstawowej działalności badawczo – rozwojowej Instytutu, a uzyskane z tego tytułu przychody przeznaczone były na dofinansowanie zadań podstawowych. IUNG prawidłowo ustalał i terminowo regulował zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz od towarów i usług (VAT), a także od nieruchomości.

2. Działalność IUNG w latach 2009 i 2010 zamknęła się zyskiem w wysokości odpowiednio: 1.778,4 tys. zł i 1.580,3 tys. zł. Przychody ogółem wzrosły z 50.894,7 tys. zł w 2009 r. do 53.496,0 tys. zł w 2010 r. (o 5,1%). W strukturze tych przychodów, ze względu na źródła ich pochodzenia, udział dotacji budżetowych pochodzących z części 28-Nauka oraz 32-Rolnictwo zmniejszył się z 47,2% w 2009 r. do 38,7% w 2010 r. Wzrosły natomiast przychody z produkcji rolnej w RZD (z 19,6 do 22,6 %), a także z najmu i sprzedaży składników majątkowych (z 3,6 do 5%). Znaczący udział w strukturze przychodów

(w 2009 r. – 11,3%, w 2010 r. - 9,5%) miały też inne przychody operacyjne obejmujące m.in. dopłaty obszarowe do gruntów rolnych oraz dopłaty do paliwa rolniczego (łącznie w 2009 r. – 3.403,7 tys. zł, w 2010 r. – 3.181,5 tys. zł).

Instytut terminowo regulował zobowiązania krótkoterminowe z tytułu dostaw i usług. Zobowiązania te na 31.12.2009 r. wynosiły 372,3 tys. zł i zostały uregulowane do 01.02.2010 r., a zobowiązania wykazane na 31.12.2010 r. w wysokości 583 tys. zł zapłacono do 26.01.2011 r.

Należności IUNG z tytułu dostaw i usług stanowiły w 2009 r. 59,3% ogółu należności (4.320,6 tys. zł), a w 2010 r. 54,8% (6.562,5 tys. zł). Z ogólnej kwoty tych należności wg stanu na 31.12.2010 r. (3.599,4 tys. zł) do dnia 14.02.2011 r. została uregulowana kwota 3.027,2 tys. zł (84%). Instytut prawidłowo prowadził postępowania mające na celu wyegzekwowanie należności przeterminowanych.

W badanym okresie Instytut dokonywał odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych, stosując metodę liniową i stawki amortyzacyjne wynikające z załącznika nr 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych² oraz przepisów art. 31-33 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości³.

3. Instytut prawidłowo gospodarował majątkiem. W badanym okresie sprzedano nieruchomości gruntowe nieprzydatne dla działalności statutowej Instytutu (10 działek w Osinach oraz nieruchomości zabudowane w Wierzbnie, Białymstoku i Wielichowie) oraz trzy działki przeznaczone pod budowę inwestycji celu publicznego (w Żeliszawkach, Puławach i Wielichowie).

Analiza dokumentacji 15 z 21 sprzedanych w kontrolowanym okresie nieruchomości (71,4%) wykazała, że przestrzegano przepisy dotyczące rozporządzania mieniem. Każdorazowo przed sprzedażą zlecano wycenę nieruchomości uprawnionemu rzeczoznawcy majątkowemu, uzyskiwano niezbędną akceptację Rady Naukowej Instytutu oraz pozytywną opinię Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi - zgodnie z ówczesnie obowiązującymi przepisami art. 13a ust. 3 ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych⁴ (dalej: ustawa o jbr). W dwóch przypadkach, w których według wyceny rzeczoznawcy majątkowego wartość nieruchomości (w Białymstoku i Wierzbnie) przekraczała równowartość kwoty

² Dz. U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zm.

³ Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 ze zm.).

⁴ Dz. U. z 2008 r. Nr 159, poz. 993 ze zm.

50.000 euro, uzyskano wymaganą zgodę Ministra Skarbu Państwa – stosownie do przepisów art. 13a ust. 1 ustawy o jbr.

Sprzedaż nieruchomości nastąpiła zgodnie z przepisami art. 13a ust. 2 ustawy o jbr. Spośród 15 badanych spraw 12 nieruchomości zostało sprzedanych w drodze postępowania przetargowego z zachowaniem przepisów § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 5 października 1993 r. w sprawie zasad organizowania przetargu na sprzedaż środków trwałych przez przedsiębiorstwa państwowe oraz warunków odstąpienia od przetargu⁵. Każdorazowo kwoty uzyskane ze sprzedaży były wyższe niż wartość nieruchomości według dokonanej wyceny. Pozostałe trzy nieruchomości (w Żeliszawkach, Puławach i Wielichowie) sprzedano na cele publiczne bez przeprowadzenia postępowania przetargowego.

Pozytywnie należy ocenić przeznaczenie całości przychodów ze sprzedaży majątku trwałego (w 2009 r. - 448,9 tys. zł, a w 2010 r. - 651,3 tys. zł) na finansowanie działalności podstawowej.

Z zachowaniem obowiązujących procedur przeprowadzono też postępowanie przetargowe na wyłonienie dzierżawcy gruntów rolnych (360,3 ha) byłego RZD w Baborówku. Przed zawarciem umowy dzierżawy z dnia 16.09.2010 r. uzyskano wymaganą zgodę Rady Naukowej Instytutu oraz Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Instytut legalnie udostępnił swoje mienie drogą zawarcia umów na wynajem zbędnych pomieszczeń. Analiza czterech umów dotyczących wynajmu pomieszczeń w części pałacowej Instytutu wykazała, że stawki najmu za 1 m² ustalone w wysokości od 10,25 zł do 20,74 zł (brutto) były zbliżone do stawek najmu lokali użytkowych na terenie m. Puławy.

NIK negatywnie oceniła nieprzeprowadzanie w latach 2009-2010 w 34 z 35 posiadanych budynków okresowych kontroli rocznych polegających na sprawdzeniu stanu technicznego elementów budynku i instalacji narażonych na szkodliwe wpływy czynników atmosferycznych. Było to niezgodne z przepisami art. 62 ust. 1 pkt 1 litera a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane⁶. W tych samych 34 budynkach nie przeprowadzano też wymaganych co 5 lat przeglądów polegających na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego. W czterech budynkach (pałac, budynek techniczny, „Cyganówka”, hala wegetacyjna) nie dokonano wymaganego badania instalacji elektrycznej i piorunochronnej, co naruszało przepisy art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego. W budynku pałacu w 2008 r. wykonano jedynie pomiary urządzeń piorunochronnych.

⁵ Dz. U. Nr 97, poz. 443 ze zm.

⁶ Dz. U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 ze zm.

Nieprawidłowością było niezakończenie i nieprzewodzenie dla 17 budynków (spośród 35) ksiązek obiektów budowlanych, co stanowiło naruszenie przepisów art. 64 ust. 1 Prawa budowlanego. Przepis ten został również naruszony w przypadku pozostałych 17 ksiązek obiektów, które założone zostały w dniu 04.01.2001 r. i od tego czasu nie dokonano w nich żadnych wpisów poza danymi identyfikacyjnymi obiektów.

4. Instytut w badanym okresie odnawiał i zwiększał zasób nowoczesnej aparatury naukowo – badawczej, ponosząc na ten cel nakłady w 2009 r. w wysokości 1.781,8 tys. zł, a w 2010 r. - 4.541,1 tys. zł. Przed zakupem dokonywano analizy przydatności posiadanej aparatury, a następnie składano wnioski do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego o dofinansowanie zakupu. Analizy takiej dokonywano również przy planowaniu kosztów projektów badawczych krajowych i zagranicznych. W trakcie oględzin pomieszczeń Instytutu NIK nie stwierdziła przypadków niewykorzystania aparatury naukowo-badawczej.

Badanie 10 z 20 postępowań przetargowych przeprowadzonych w latach 2009-2010 w celu udzielenia zamówienia publicznego na dostawy aparatury naukowo-badawczej o łącznej wartości 2.360,4 tys. zł (60,3% ogólnej wartości zakupionej aparatury) wykazało, że przestrzegano przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych⁷. W dokumentacji przetargowej trzech zbadanych postępowań stwierdzono jedynie uchybienia formalne, tj. brak pieczętki zamawiającego oraz podpisu osoby sporządzającej protokół postępowania o udzielenie zamówienia publicznego.

5. W badanym okresie Instytut nie angażował środków finansowych i rzeczowych w tworzenie spółek lub obejmowanie udziałów i akcji w spółkach. Nie uzyskał też korzyści finansowych z tytułu udziałów w łącznej wysokości 2.078,4 tys. zł, wniesionych do czterech spółek w latach poprzednich. W ciągu ostatnich pięciu lat otrzymał jedynie dywidendę w kwocie 2.860 zł od Zakładów Chmielarskich Lublin – Chmiel Polski S.A., ale w 2001 r. stracił 4.290 zł na 143 akcjach posiadanych w tej spółce, gdyż obniżono wartość jednej akcji z 50 zł na 20 zł.

6. IUNG rzetelnie opracował i w pełni wykonał plany rzeczowo - finansowe na lata 2009-2010. Przychody uzyskane były wyższe niż planowano: o 3,7% w 2009 r. i o 5,3% w 2010 r.

⁷ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm. i Dz. U z 2010 r. Nr 113, poz. 759

Sprawozdania finansowe za 2008 r., 2009 r. i 2010 r. zostały opracowane rzetelnie i terminowo, zawierały dane zgodne z ewidencją finansowo-księgową. Sprawozdania za 2008 r. i 2009 r. uzyskały pozytywną opinię Rady Naukowej Instytutu oraz zostały zatwierdzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) założenie i prowadzenie dla wszystkich budynków ksiąg obiektów budowlanych,
- 2) wykonanie w budynkach przeglądów okresowych wynikających z przepisów Prawa budowlanego.

Najwyższa Izba Kontroli - Delegatura w Lublinie, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.